

Република Српска
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
Наставно-научно вијеће

Број: 05-1112/07

Дана, 14.12.2007. године

На основу члана 74. и 88. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број: 85/06 и 30/07) и члана 34. став (1) алинеја 5) Статута Универзитета у Бањој Луци, Наставно-научно вијеће Универзитета на сједници од 14.12.2007. године,
д о н о с и

О Д Л У К У

1. **Др Миодраг Ромић** бира се у звање доцента на предмету Социологија културе, на студијском програму Социологије, на период од пет година.
2. Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Образложење

Универзитет у Бањој Луци на приједлог Научно-наставног вијећа Филозофског факултета расписао је дана 22.08.2007. године, Конкурс за избор наставника за наставни предмет Социологија културе, на студијском програму Социологије.

На расписан конкурс пријавио се само један кандидат и то: проф. др Миодраг Ромић.

Наставно-научно вијеће Универзитета у Бањој Луци на 115. сједници одржаној 13.09.2007. године, на приједлог Научно-наставног вијећа Филозофског факултета образовало је Комисију за писање извјештаја за избор наставника у одређено звање. Комисија је припремила писмени извјештај, предложила да се изврши избор као у диспозитиву ове Одлуке и исти доставила Научно-наставном вијећу Филозофског факултета на разматрање и одлучивање.

Научно-наставно вијеће Филозофског факултета у Бањој Луци на сједници одржаној 27.11.2007. године констатовало је да кандидат проф. др Миодраг Ромић испуњава у цјелости услове и утврдило приједлог да се проф. др Миодраг Ромић изабере у звање доцента на предмету Социологија културе на студијском програму Социологије, на период од пет година и исти доставило Универзитету у Бањој Луци ради даљег поступка.

Наставно-научно вијеће Универзитета на сједници одржаној 14.12.2007. године утврдило је да је утврђени приједлог из претходног става у складу са одредбама Закона о високом образовању и Статута Универзитета.

Сагласно члану 74. Закона о високом образовању и члану 131. Статута Универзитета, одлучено је као у диспозитиву ове Одлуке.

ПРАВНА ПОУКА: Против ове Одлуке може се поднијети приговор Универзитету у Бањој Луци у року од 15 дана од дана пријема исте.

Достављено:

1. Факултету 2х,
2. Архиви,
3. Документацији,

**ПРЕДСЈЕДНИК
НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВИЈЕЋА**

Проф. др Станко Станић

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ БАЊА ЛУКА
FACULTY OF PHILOSOPHY BANJA LUKA

ул. Бана Лазаревића бр. 1 Бања Лука
телефон: 051/303-754, 303-995, 319-662, 305-625
fax: 051/301-834 e-mail: fil.fakultet@blic.net

Број: 3076 /07
Дана: 06. 12. 2007. године

На основу члана 88. Закона о високом образовању («Службени гласник Републике Српске», број 85/06) и члана 52. Статута Универзитета у Бањој Луци, Научно-наставно вијеће Факултета на сједници која је одржана 27.11.2007. године, донијело

ОДЛУКУ
о усвајању Извјештаја Комисије за избор у звање наставника

I

Др Миодраг Ромић, бира се у звање доцента за предмет **СОЦИОЛОГИЈА КУЛТУРЕ**, на студијском програму Социологије.

II

Комисија у саставу:

1. др Драган Коковић, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду, предсједник
2. др Зоран Аврамовић, редовни професор Филозофског факултета у Источном Сарајеву, члан
3. др Пејо Ђурашиновић, ванредни професор Филозофског факултета у Бањој Луци, члан

III

Ова Одлука се доставља Универзитету у Бањој Луци ради давања сагласности.

IV

Одлука ступа на снагу кад на исту да сагласност Универзитет у Бањој Луци.

Достављено:

1. Универзитету
2. Архиви

ПРЕДСЈЕДНИК

Наставно-научног вијећа

Проф. др Драго Бранковић

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ

ПРИМЉЕНО: <u>6.12.07</u>	
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ
<u>05-1112/07</u>	

КОМИСИЈА ЗА ПРИПРЕМУ ИЗВЈЕШТАЈА
И ПРИЈЕДЛОГА ЗА ИЗБОР НАСТАВНИКА
НА ПРЕДМЕТ СОЦИОЛОГИЈА КУЛТУРЕ

НАУЧНО-НАСТАВНОМ ВИЈЕЋУ/СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У
БАЊОЈ ЛУЦИ

ПРЕДМЕТ: Извјештај и приједлог за избор у звање наставника
на предмет *Социологија културе*

Нучно-наставно вијеће/Сенат Универзитета у Бањој Луци на 115. сједници одржаној 13. 09. 2007. године донијело је одлуку о образовању Комисије за писање извјештаја по расписаном Конкурсу објављеном у Дневном листу "Глас Српске" од 22.08. 2007. године за избор наставника на предмет *Социологија културе*, у сљедећем саставу:

- 1) Др Драган Коковић, редовни професор на предмету Социологија културе, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, предсједник
- 2) Др Зоран Аврамовић, ванредни професор на предмету Социологија културе, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, члан
- 3) Др Пејо Ђурашиновић, ванредни професор на предмету Социологија политике, Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци, члан

На основу увида у конкурсну документацију и анализе радова кандидата комисија доноси следећи

ИЗВЈЕШТАЈ

Конкурс за избор у звање наставника на предмет *Социологија културе* објављен је 22. 08. 2007. године у дневном листу "Глас Српске", и на исти се као једини кандидат пријавио др Миодраг Ромић. Прегледавши конкурсни материјал комисија је утврдила да др Миодраг Ромић испуњава услове конкурса.

I

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Др Миодраг Ромић је гођен у Шипрагама, Општина Котор Варош, 1948. године, гдје је похађао Основну школу. Учитељску школу завршио је у Бањој Луци 1966. године, а Филозофски факултет у Сарајеву. Магистрирао је на Факултету политичких наука у Загребу 1983. године. Докторску дисертацију из социолошких наука одбранио је на филозофском факултету 2007. године на тему „Противрјечности глобализације и постсоцијалистичка транзиција“.

Радио је као учитељ у основној школи, а потом у Центру за основно образовање Котор Варош. Као професор гимназије предавао је социологију,

психологију и логику. Од 1978. до 1982. године био је Предсједник Скупштине општине у Котор Варошу. Од 1982. до 1986. године обавља функцију директора ЗЗ „Шипраге“ у Шипрагама. Од 1986. до 1992. године обавља функцију Шефа Кабинета Секретара ГСУПА-а Загреб. Од 1992. године власник је и директор „Влашић компани“ д.о.о. Шипраге.

Био је активан учесник отаџбинског рата као припадник Војске Републике Српске. У рату је рањаван а сада има статус ратног инвалида. У склопу радних активности учествовао је у више тимских истраживачких пројеката. Објавио је једну књигу и три научна рада у научним часописима.

II

НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАД

Научни и стручни рад др Миодрага Ромића обухвата једну објављену књигу и три објављена научна рада, и то:

А) КЊИГА

Глобализација и транзиција, Дефендологија центар за безбједоносна, социолошка и криминолошка истраживања, Бања Лука, 2007. 143 стр. (К13)

Б) РАДОВИ У ЧАСОПИСИМА

1. *Избор занимања у односу на професионалне интересе, интелигенцију и успјех у школи*, Билтен Просвјетно-педагошког завода, број 1-2, Бања Лука, 1977. стр. 43-54; (К 33)
2. *Социјални фактори неприлагођеног понашања млађег основношколског узраста*, Наша школа, број 1-2, Бања Лука, 2004. стр. 41-56; (К 33)
3. *Неке теорије учења у области наставе и васпитања*, Билтен Просвјетно-педагошког завода, број 3-4, Бања Лука, 1977. (К 33)
4. *Друштвени процеси као чиниоци морала* (у штампи)

ПРИКАЗ РАДОВА

А) КЊИГА

Глобализација и транзиција, Дефендологија центар за безбједоносна, социолошка и криминолошка истраживања, Бања Лука, 2007.

Књига *Глобализација и транзиција обухвата* 143 странице текста. Њена садржина изложена је у три дијела који садрже девет поглавља и закључна разматрања. Свако поглавље је на погодан начин даље подијељено на потпоглавља, што увелико олакшава читање ове књиге. Први дио, „Теоријско

утемељење“, не садржи поглавља него следеће теме: „Утемељење проблема“, „Теоријска схватања глобализације“, „Глобализам и глобализација“, „Глобализација и доминација“, „Епохална објективност глобализације“ и „Друштво у транзицији“. Други дио, „Глобализација и друштвена криза“, садржи следећа поглавља: „Друштвено-историјски контекст“, „Економија и глобализација“, „Политика и глобализација“, „Култура и глобализација“, „Социјални односи и глобализација“. У трећем дијелу насловљеном као „Противрјечности и дometи глобализације“ поглавља су: „Друштвено економске могућности глобализације“, „Глобализација и фрагментација“ и „Неолиберализам и дometи транзиције“. На крају налазимо „Закључна разматрања“.

У кратким уводним излагањима с правом се полази од оцјене да су теоријске концепције о глобализацији оптерећене са низом недоречености и инкохерентности. Посебан је проблем истраживање противрјечности процеса глобализације и њених утицаја на транзицију постсоцијалистичких друштава. Кандидат је мишљења да није могуће у једном раду овог облика извршити исцрпну анализу односа противрјечности глобализације и постсоцијалистичке транзиције. Могуће је презентовати само неке битне аспекте овог проблема. Из овога слиједи да је задатак кога се кандидат подухватио свакако вриједан пажње, и то не само зато што се овим радом попуњава празнина која код нас постоји када су у питању противрјечности глобализације у процесу транзиције, већ и због значаја ових конкретних питања која представљају тему ове књиге. И заиста, пред собом имамо рад богат садржајем, методички добро постављен и изведен, са унутрашњом динамиком и развојем који природно води до свог закључка. Свакако се не може рећи да је то рад који представља посљедњу ријеч у нашем социолошком истраживању глобализације и транзиције, али се ипак може рећи да садржи вриједне резултате који се могу постићи истраживањем ових проблема.

У првом дијелу књиге изграђено је теоријско утемељење. Чине га два поглавља. Полазна теза је да транзиција у постсоцијалистичким земљама не даје учинке који су очекивани. Ова теза је природно наметнула да се истакну различите димензије глобализације. Кандидат фокусира пажњу на следеће димензије: економска, политичка, идеолошка, културна и социјална. Ове димензије глобализације улазе једне у другу и тако све више нестају традиционалне границе између економије, политике, идеологије и културе. Свака од тих димензија глобализације у одређеним условима може постати кључна детерминанта у конкретним околностима. Кандидат с правом сматра да је то тако зато што је све подређено стицању и повећању профита у глобалним размјерама. У вези с тим истиче да је последних деценија двадесетог вијека свијет ушао у фазу глобализма која ће представљати идеологију двадесет првог вијека. Са идеолошког гледишта глобализација подразумијева сједињене друштвено-економских промјена у свијету као цјелини, одбацујући националну државу и државне границе као релевантне чиниоце у рјешавању глобалних проблема.

Дакле, по овом схватању глобализације националне државе су превазиђене, архаичне институције. Након ових анализа кандидат изводи закључак да је потребно разликовати глобализам и глобализацију. Под глобализмом подразумијева идеологију доминације најјаче свјетске силе. Оно што код човјека ствара страх није везано за глобализацију као друштвени процес, него за доминацију. Процес глобализације сам по себи не производи силе поробљавања. Дакле, проблем је у томе што се иза идеје глобализације скрива оно што називамо доминацијом глобалних размјера. Глобализацију по њеној суштини не треба сводити на бескрупулозност најмоћнијих држава и наднационалних корпорација. Ако би се тако гледало на глобализацију онда се не би видјела њена епохална објективност.

Кандидат тврди да глобализацију чине и објективни и субјективни моменти. Међутим, сматра да дугорочно гледано историјски објективно превлађује у глобализационим процесима као цјелини. Зато је историјски ретроградно да се глобализација априорно одбацује. Не може се априорно оспоравати сваки позитиван учинак процеса глобализације. У постсоцијалистичким друштвима, сматра кандидат, најактуелније питање је како се прилагодити глобализацији а при томе не запасти у потпуну потчињеност. Постсоцијалистичка друштва неће опстати ако буду априорно одбацивала глобализацију и оспоравала сваки њен учинак. Кандидат је мишљења да у данашњем свијету капитал немилосрдно ломи све економски и технолошки инфериорније облике. Он продире у готово све дјелиће планете. Али, то не значи да је капитал свемоћан. Јер, капиталом посредована глобализација из себе саме рађа своје супротности, без обзира што је модернизација донијела важне предности у односу на традиционално друштво. Тачно је, тврди кандидат, да су побољшани материјални услови живота и омогућен развој индивидуалитета. Међутим, модернизација је донијела раскид примарног заједништва, осјећај тјескобе, усамљености. Успостављањем „свјетског поретка“ успостављен је и врхунац кризе вриједности која се огледа као духовни пад човјечанства, морална конфузија, владање силе и новца.

У овом поглављу кандидат је дао кратак осврт на карактеристична теоријска схватања глобализације. У центру пажње су Фукујама, Бурдије, Гиденс, Хелд, Робертсон, као и елитистичка схватања. Иако је ријеч о скромном избору теоретичара не умањују се могућности расвјетљивања основног проблема истраживања. Наиме, основни проблем су противрјечности глобализације у постсоцијалистичким друштвима која се налазе у процесу транзиције. Зато је транзиција основна категорија у овом раду. Кандидат под транзицијом подразумијева „стање које настаје када се распадне један систем друштвених односа а још није успостављен нови систем, онај коме се тежи“.

Други дио носи наслов "Глобализација и друштвена криза". Структуру овог дијела чини пет поглавља. У првом поглављу, под насловом "Друштвено-историјски контекст", разрађене су теме о односу историјског напретка и

глобализације, те о антагонистичком повезивању свијета и смислу глобализације. Друго поглавље тематизира економски аспект глобализације. Теме овог поглавља су "Економски поредак", "Глобализација и економске противрјечности", "Епохалне промјене и посткапиталистичко друштво", "Економска моћ мултинационалних компанија" и "Глобализација и сива економија". У трећем поглављу разматране су теме о политичким слободама и економским потребама, кризи демократије, односу мултинационалне државе и демократизације. Четврто поглавље односи се на културни аспект глобализације а теме су "Противрјечности у култури", и "Глобализација и традиција". У посљедњем, петом, поглављу разматрају се социјални односи у процесима глобализације, са фокусирањем пажње на социјалне противрјечности и неразвијеност.

У почетном дијелу првог поглавља разматра се историјски напредак и глобализација. Констатује се да либерално друштво и његова либерална идеологија улазе у кризу. То је разумљиво, с правом тврди кандидат, зато што се историјски напредак не може свести на економско-технолошки раст. Појам напретка односи се на цјелокупност друштвеног развоја, напредак човјекове слободе, побољшање услова његовог живота и стваралаштва. Глобализација сведена на вестернизацију, како каже кандидат, носи у себи кризу живљења. То је криза једног типа цивилизације чије је обиљежје потчињавање цјелокупног друштвеног живота капиталу и његовом планетарном ширењу. То ширење врши се све више силом. Употреба силе указује да се може говорити о глобализацији свјетске кризе капитала. Зато, тврди кандидат, садашње глобализационе процесе највише користе богате земље и то се дешава по цијену погоршавања услова живота већине становништва многих земаља у данашњем свијету. Најбољи примјер су земље постсоцијалистичке транзиције. Дакле, дистрибуција позитивних ефеката глобализације на димензији пораста благостања је изразито неправедна. У томе се крије коријен пораста социјалних, националних и државних сукоба свјетских размјера.

У другом поглављу разматрају се економске противрјечности у процесима глобализације и њихов утицај на постсоцијалистичку транзицију. Кандидат поставља полазну тезу да транзициони напори у постсоцијалистичким земљама не показују уважавање битне особине економског поретка, његове способности за развој и прилагођавање потенцијалима производне снаге људског рада у оквиру одређеног начина производње. Не схвата се да се савремена економије не бави идеолошким и политичким идејама. Савремена економија се темељи на друштвеним и економским законима. Зато транзиционе промјене имају смисла уколико се уважава да економске појаве и тенденције чине законите модалитете и по својој суштини доприносе друштвеним процесима развоја. Дакле, суштина економских основа транзициони процеса се заснива на спознаји економских закона, а то значи могућности да се уоче нужности, оправданости и пројекције реформи. С правом кандидат констатује да су постсоцијалистичке земље у дуготрајној кризи. Основни узрок кризе је дубок раскорак између савремених

тенденција тржишне економије, с једне стране, и економског и политичког система, напретка демократије и социјално прихватљивог развоја, с друге стране. Владајуће политичке снаге функционишу у духу концепције да су политички чиниоци покретачка снага друштва. Политичка промјена узима се као суштина друштвене промјене. Пука политичка борба за власт ставља у страну признавање објективних тенденција прогресивног развоја, које увијек захтијевају да конкретна друштва полазе од реалних могућности. Наиме, кандидат овдје експлицитно везује своја разматрања за постојеће епохалне промјене. Полази од чињенице да је свијет ушао у нови циклус техничко-технолошког развоја у чијој се основи налази глобализација, стандардизација, информатика и друге промјене у савременој производњи. У основи епохалних промјена лежи технолошки развој и радикална промјена карактера рада радника. Ове промјене не настају саме по себи него се заснивају на бројним активностима. Најбитније активности су везане за развој знања. Производња и дистрибуција знања и информација постаје битна у мјери да је основна претпоставка производње и дистрибуције ствари. У таквој ситуацији долази до изражаја економска моћ мултинационалних компанија. То је питање коме кандидат посвећује посебан наслов.

Кандидат сматра да је свестрана глобалистичка оријентација оригинално својство мултинационалних компанија. Оне прво доводе у зависност земље развијеног капитализма. Експанзија мултинационалних компанија на просторе постсоцијалистичких земаља мотивисана је обостраним интересима. Интерес постсоцијалистичких земаља је увођење најсавременије технике и технологије, запошљавање радне снаге, мобилисање иностраних инвестиција, превазилажење локалне и регионалне ограничености, повећање извоза на инострано тржиште итд. Интерес мултинационалних компанија је профит. Зато су мултинационалне компаније савремени облик територијалног освајања свијета. Оне теже да подреде економски интерес освојене земље интересу компаније.

На крају другог поглавља кандидат износи да је сива економија пријетећи феномен за све земље свијета. С правом констатује да у земљама постсоцијалистичке транзиције најтежи ударац реформским процесима долази са терена сиве економије. Најдалекосежније посљедице ствара сива економија приватизације, сива економија страних улагања, сива економија страних кредита и прање новца. Размјере сиве економије у постсоцијалистичким земљама тешко је схватити ако се не сагледа сива економија на међународном нивоу. Њено сагледавање на међународном нивоу битно је зато што она ствара економски модел који је прихватљив најпривилегованијим појединцима и групама. У сваком случају сива економија у постсоцијалистичким земљама има своје утемељење у сивој економији на међународном плану.

У трећем поглављу разматра се сфера политике у процесима глобализације. Полазна теза кандидата је да раст економије јесте битан услов за побољшање животног стандарда, али оно што се може сматрати као циљ јесте људска слобода. Кључно питање у постсоцијалистичком друштву постаје однос између

економских потреба и политичких слобода. Погрешан је приступ занемаривање политичких слобода а наглашавање хитности економских потреба. Основни извор супротстављања политичким слободама садржан је у увјерењу да слободe ометају економски развој. Осим тога власт у постсоцијалистичким земљама фактички не усмјерава политичке и економске токове. Она је преносна карика невидљивих влада на међународном нивоу. То се може разумјети ако се пође од става да је основна противрјечност која погађа носиоце свјетских политичких процеса везана за кризу демократије. Свјетски актери одлучивања представљају једно страно тијело које не посједује ни правни ни политички легитимитет. Зато је њихова демократија, тврди кандидат, само реторички симбол. Да би себи обезбиједили владавину они у ствари ограничавају демократију.

Треће поглавље кандидат закључује с темом "Мултинационална држава и демократија". Полази од тврдње да се модерна демократска држава заснива на учешћу демоса. Међутим, нација може, а и не мора, да се поклапа са демосом државе. Проблеми националне државе настају онда када се не поклапају нација и демос. У ствари, тада настаје проблем шта треба да чини демократску заједницу. Изградња државе и формирање нације су два одвојена процеса, иако се међусобно преплићу. Интеракција између ова два процеса може створити проблеме за демократизацију. Зато је код многих постсоцијалистичких друштава легитимитет у питању. Један од главних разлога за постављање таквог питања везан је за постојање нација које полажу право на национално самоопредјељење. Док једне нације полажу право на самоопредјељење, доминантна нација фактички негира вишенационални карактер државе. Међутим, политички идентитети никада нису нешто фиксирано и строго примарно. Вишеструки и комплементарни идентитет представља кључни чинилац који омогућава демократију у мултинационалним државама.

На претходну анализу природно се везује поглавље „Култура и глобализација“. С правом кандидат тврди да је у нашем времену интензивирано ширење културе на сва незападна подручја. Међутим, колико Запад врши утицај у правцу потискивања националне културе, толико јача и отпор. Тако у условима наметања туђе културе јача приврженост традицији. Зато у стварности нема јединствене глобалне културе. Културна димензија глобализације знатно је потиснута техничком, економском и војном димензијом. Ове димензије носе много више обиљежја моћи. То је тако из простог разлога што је култура добро које највише садржи општељудске вриједности. Без обзира на ову особину култура се ипак инструментализује на освојеним просторима, зато што се бројно становништво не може држати само употребом силе.

Кандидат је мишљења да у већини постсоцијалистичких земаља култура постаје важан инструмент утицаја на национални идентитет. Као и сваки други колективни идентитет и овај идентитет може бити затворен и отворен. Ако се национални идентитет развија као затворени систем, онда нужно завршава у етноцентризму. Кандидат посебно се указује на проблеме који настају ако се

национализам јавља као дискриминација неке друге нације, као нетрпељивост према њима која иде до њиховог прогонства. Национализам у јужнословенским просторима има управо та обиљежја.

У времену регионалне и глобалне међузависности очигледно је да се мора суочити са питањем одрживости националних идентитета. Управо је култура ефикасан инструмент за утицај на националне идентитете. Овај утицај остварује се у два правца. С једне стране, присутни су процеси превазилажења нација, а с друге стране, национални идентитети добијају у значају као облици отпора доминацији глобалних размјера. Пошто су национални идентитети битно одређени традицијом то и она добија посебну улогу у процесима транзиције. Проблем настаје онда када се традиција посматра као нешто што је дато за сва времена. Тада се не види да традиција и глобализација могу да иду заједно. То је просто нужно пошто су национални идентитети дубоко укоријењени у историји народа и мало је вјероватно да они могу бити избрисани.

На крају трећег дијела је поглавље „Социјални односи и глобализација“. Кандидат тврди да је основна противрјечност глобализације, у сфери социјалних односа, везана за неједнаку расподјелу економских достигнућа и богатства, неједнак економски развој, као и неједнаку расподјелу сировина и ресурса. Зато настаје кључно социјално питање како ријешити проблем свјетског сиромаштва. Биланс досадашње идеологије глобализма показује негативан резултат. Основни негативни резултати су масовно сиромаштво, етнички сукоби, ширење тероризма и разарање држава. Глобалистичка идеологија са овим билансом уводи свијет у духовну празнину, правни нихилизам и стање тоталног незнања. Све указује, каже кандидат, да процеси неминовно воде глобалној социјалној кризи. Дакле, свјетски поредак раздире једна иманентна противрјечност – социјална противрјечност. Она изазива песимистичку рецепцију глобализације и подстиче отпоре. Овакво стање може да траје док тржишни механизми задовољавају социјалне потребе. Међутим, остаје отворено питање да ли ће процеси глобализације условити бржи привредни раст земаља у развоју, гдје живи четири петине свјетске популације. На овим просторима брза либерализација међународног кретања капитала показује своје противрјечности. Ове противрјечности, такође, у најоштријој форми погађају постсоцијалистичке земље у транзицији. Кандидат сматра да се доводи у сумњу тврдња да ће све земље имати користи од трговине финансијском имовином на исти начин као и од трговине робама. Такође је битно питање да ли ће глобализација подстицати већу доходовну неједнакост. За сада се може поставити тврдња да ће глобализација бити главни фактор све веће неједнакости.

Трећи дио, насловљен као "Противрјечности и донети глобализације", подијелен је у три поглавља. Прво поглавље садржи разматрање друштвено-економских могућности глобализације, кроз теме о хетерогености свијета, носиоцима глобализације, класно-слојне структуре друштва, покрета за алтернативну глобализацију и граница развоја. У другом поглављу у фокусу је фрагментација као противрјечност процеса глобализације. Поглавље се развија

кроз разматрање проблема могућности нових свјетских сукоба, тенденција стварања националних држава, демократије у савременом свијету и нових теоријских парадигми. Треће поглавље има за циљ извођење критичког закључка о неолиберализму и думетима транзиције. Критички се разматра либерални тоталитаризам, отпор глобализацији насиља, мноштво транзиција постсоцијалистичких друштава и десуверенизација постсоцијалистичких држава.

У првом поглављу полази се од тврдње да промјене у савременом свијету имају димензију хетерогености без обзира на присутност глобализационих процеса. То значи да позитивне тенденције информатичког доба не би требале скретати пажњу од могућих негативних тенденција. Постоји огроман дио свијета који живи у сасвим другачијем добу. Наравно, ова димензија има снажан утицај на развој постсоцијалистичких друштава. Ове земље су највећим дијелом биле индустријализоване, прешле су одређени степен модернизације, имале су висок степен запослености. Међутим, све то долази у стање пропадања са успостављањем капитализама. Капитализам овдје наступа као пљачкашки капитализам. Потпуно је разумљиво да у оваквој ситуацији долази и до промјене класно-слојне структуре савременог свијета. Кандидат овдје образлаже како се мијења пирамидална слика свјетске класно-слојне структуре. Међутим, у друштвима постсоцијалистичке транзиције пирамидална слика класно-слојне структуре је трајније битно обиљежје. Друштвене структуре постсоцијалистичких земаља граде се на расцјепу који постоји између богатих и огромне већине сиромашних. Већина друштвених слојева су губитници у новонастајућем систему. Највећи губитници су носиоци традиционалног индустријског рада, затим највећи дио запослених у сектору образовања, здравства, културе, науке, војске, пензионери и сродне друштвене категорије. Ти дијелови становништва чине огромну већину и не могу бити задовољни са извршеним промјенама.

Кандидат сматра да оваква унификација свијета нужно наилази на отпор. То је нова појава и она би се могла бити зачетак покрета алтернативне глобализације. Ова глобализација почиње одоздо. Међутим, за сада овај покрет нема довољну ефективну моћ да би у блиској перспективи замијенио облик глобализације какав доминира у данашњем свијету. Ипак стално се подрива облик глобализационих процеса који је заснован на оном типу производње у коме је све неважно у односу на профит. У таквом стању за развој постсоцијалистичких друштава суштинско питање је да ли је могуће избјећи неоколонијални положај у новом свјетском поретку. Ако се то не може избјећи онда се поставља питање којим тактикама побољшати неоколонијалну позицију. Али, та се тактика не може градити ако није јасно каква је властита позиција. Само ако је јасна властита позиција могуће је трагати за потезима који поправљају позицију.

У другом поглављу расправља се о глобализацији и фрагментацији. По мишљењу кандидата глобализација није доминантна у свим процесима који се одвијају у савременом свијету. Дешавају се и супротни процеси као што су

фрагментација, локализација и регионализација. Међутим, ови процеси нису одвојени од постојећег облика глобализације. Они се одвијају заједно и једни друге условљавају. Глобализација се мора суочавати са овом противрјечношћу пошто се у овом времену одвија као присилно обједињавање свијета. Колико се глобализација одвија на тај начин (одозго) толико се дешава да се свијет са већом глобализацијом све више фрагментизује, локализује и регионализује. Присилно обједињавање свијета може имати несагледиве посљедице. Једна од посљедица је да нови свјетски поредак постаје све више поредак хаотизације свијета, а такав поредак се не може контролисати. Зато глобализација каква је данас може стварати синтезу на технолошкој равни, али на социјалној и историјској производи супротности и сукобе. Једна од посљедица која се дешава у постсоцијалистичким друштвима је њихова дезинтеграција. Тако је очигледно да глобализација тече упоредо са настајањем нових националних држава у постсоцијалистичким друштвима. Она је важан чинилац разбуктавања национализма и стварања националних држава. Дакле, у савременом свијету је евидентна тенденција стварања националних држава. То ће свакако битно утицати на могућност глобализације демократије.

Кандидат сматра да не постоји историјска нужност глобализације демократије. Могућа је и глобализација ауторитарних и тоталитарних режима. Ако се демократија посматра на свјетском нивоу уочава се њен успон у процедуралном смислу. Али, сасвим је другачије стање ако демократију гледамо у смислу ефективне моћи грађана да утичу на доношење и остваривање политичких одлука. Са овог гледишта може се говорити о кризи демократије. Већина грађана је незаинтересована за политички живот и то је постало нормално трајно стање. У друштвима постсоцијалистичке транзиције тежи се успостављању либералне демократије. Међутим, то опредјељење не долази одоздо. Оно није већински избор, а поготово не произилази из политичке традиције. Ова друштва су ухваћене у глобализацију неолибералног пројекта који потискује индивидуалну слободу. У постсоцијалистичким друштвима то утиче на заокретање „политике интереса“ ка „политици идентитета“. Међутим, проблем је што грађанин губи свој грађански идентитет. Од њега се тражи безрезервна љубав према постојећој држави у којој доминира једна нација.

У контексту ове теме, кандидат разматра и употребу термина „балканизација“ у оквиру три познате теоријске парадигме. Прва је парадигма „сукоба цивилизација“, друга „великог шаховског поља“ и трећа „краја историје“. Три наведене теоријске парадигме су веома блиске по идејновриједносној оријентацији. Аутори су значајна имена америчке теоријске мисли и политички су врло утицајни. То су идеолози западне, првенствено америчке, политичке глобализације.

У завршном поглављу трећег дијела разматра однос неолиберализма и домета транзиције постсоцијалистичких друштава. На почетку овог поглавља указује се да се пројект Запада у постсоцијалистичким друштвима све више

доживљава као наметнут, а привлачан је само у димензији материјалне удобности и техничког раста. Међутим, постсоцијалистичка друштва на путу своје транзиције за сада се нису усрећила ни у материјалном и техничком расту. Такође се нису усрећила постигнутим степеном демократије, људских права и слобода. Једна од највећих обмана нашег вијека јесте да се друштва либералне демократије не могу кретати ка неком облику тоталитаризма. На Западу се тоталитаризам већ дешавао и увијек је присутна опасност да се појави. Данас се јавља у свом глобалном облику. Сви претходни тоталитаризми су антилиберално усмјерени, а нови наступа под заставом либерализма. Наступа као идеологија покоравања свијета у име слободе и демократије. Тоталитаризам произилази из међусобног дејства нелибералног капитализма, планетарног насиља и екстрамодерне технологије. Постоји суштинска повезаност либералног тоталитаризма и постојећег облика глобализације.

Кандидат истиче да у данашњем свијету постоји мноштво транзиција. Једна од њих је из социјализма у капитализам. У садашњим постсоцијалистичким друштвима развија се неколико типова капитализма. Предузетнички капитализам је најмање заступљен. Углавном су заступљени историјски непродуктивни облици капитализма. У таквим облицима јавља се свеопшта криминализација друштва, а посљедице су пустошење привреде и масовно сиромаштво. Ово важи за европска постсоцијалистичка друштва. Транзиција у Кини, на примјер, иде другачијим путем. У Кини се прије свега врше промјене економског система, а задржавају се неки облици ауторитарне социјалне државе. За сада се то показало функционално, јер се земља убрзано развија. Кина се определијелила за трансформацију, а не за рушење социјализма. Дакле у постсоцијалистичким системима примијењене су двије стратегије транзиције – стратегија лома и стратегија еволутивних системских промјена. Стратегија лома проведена је уз помоћ страних фактора, а стратегија еволутивних системских промјена домаћим снагама. Из овога се природно изводи закључак о десуверенизацији постсоцијалистичких држава.

Кандидат прихвата мишљење да је битна карактеристика класичног империјалистичког поретка да је свијет подијељен на више центара моћи, односно више империја. Међутим, у савременом добу постоји тенденција да се формира једна империја. Таква тенденција има за посљедицу деструкцију до сада важећег појма суверенитета. Ствара се концепт који се темељи на признавању суверенитета најмоћније нације у свијету. Ка томе су тежиле све империје у историји, а разлог немогућности остварења циља била је недовољна моћ. У савременом добу ситуација је битно другачија и у таквој ситуацији постсоцијалистичка друштва у транзицији мораће водити борбу за очување националног и државног идентитета. Идентитет државе неодвојив је од суверенитета. Друштва у транзицији припадају групи друштава ниског нивоа суверенитета. Зато је транзиција процес десуверенизације постсоцијалистичких

држава. Балканска постсоцијалистичка друштва спадају међу она која имају најмањи остварени суверенитет своје државе.

Четврти дио не представља никакав посебан сегмент разматрања, већ кључне моменте претходних дијелова. Извршена је синтеза свих сазнања и закључено је да није добро претјеривати са придавањем значаја глобализацији јер се на основи постојећих глобализационих процеса не може поуздано тврдити да настаје планетарна заједница у којој нема посебних народа. Можемо поуздано тврдити да у нашем времену поред глобализационих процеса постоје и други процеси. Ови други процеси условљавају стварање новог међународног поретка који нема својства заједнице. Нови међународни поредак нема демократско утемељење институција. Њега чине актери и снаге над којима грађани имају минималну или никакву контролу. То се дешава у времену када све више и више људи полаже право на начело демократског легитимитета, када афирмишу потребу да сами владају својом судбином и да власт мора да дјелује у њихово име ако жели да буде легитимна. Важност овог принципа оспорена је глобалним реструктурирацијама, закључује наш кандидат.

Б) ПРИКАЗ РАДОВА ИЗ ЧАСОПИСА

Избор занимања у односу на професионалне интересе, интелигенцију и успјех у школи, Билтен Просвјетно-педагошког завода, број 1-2, Бања Лука, 1977. стр. 43-54;

Истраживања која се односе на проблеме занимања имају посебан значај у социологији. Она су незаобилазна за разумијевање друштвене структуре. У том смислу придајемо посебан значај емпиријском истраживању које је реализовао Ромић на тему *Избор занимања у односу на професионалне интересе, интелигенцију и успјех у школи*.

Аутор се строго придржава јасно дефинисаног научног пута долажења до сазнања. На почетку рада је наслов „Приступ проблему“ гдје се изводи теоријско утемељење предмета истраживања. У другом дијелу разматрају се методолошка питања. Аутор прво поставља три хипотезе:

1. Постоји значајна разлика на тесту интереса међу групама учесника који су бирали занимање из области друштвених, природних и техничких занимања;
2. Постоји значајна разлика на тесту интереса међу ученицима различитог интелектуалног нивоа;
3. Постоји значајна разлика на тесту интереса међу ученицима различитог школског успјеха.

Задаци утврђени у истраживачком пројекту су:

1. Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика на резултатима теста интереса у свих девет области интереса, међу групама ученика који су бирали једно од занимања из области друштвених, природних или техничких наука;

2. Утврдити однос између интелектуалног нивоа ученика и њихових резултата на тесту интереса;
3. Утврдити однос између успјеха ученика у школи и њихових резултата на тесту интереса;
4. Утврдити степен развијености појединих интереса:
 - а) код цијелог узорка,
 - б) код група ученика који су бирали занимање из области друштвених, природних и техничких наука.

Након утврђивања хипотеза и задатака аутор утврђује инструменте истраживања, варијабле и методе обраде података.

Основни дио рада су резултати истраживања. Након детаљне анализе резултата истраживања аутор изводи следеће закључке:

1. Постоји изражена статистички значајна разлика у развијености интереса међу ученицима различитог интелектуалног нивоа у корист ученика вишег интелектуалног нивоа;
2. Ученици који су изразили жељу за једно од техничких занимања, показали су већу развијеност од осталих интереса, по природи сличних техничким, манипулативним пословима. Ови ученици су спремнији да прихвате и неко друго занимање јер и у другим областима имају развијене интересе. Ученици који имају развијеније интересе за друштвени рад, показују већу везаност само за област тих занимања;
3. Као критериј развијености интереса (према овом раду) најбоље може послужити интелектуални ниво ученика, мање његова жеља за неким занимањем, а још мање школски успјех;
4. Код цијелог узорка показало се да су веома слабо развијени интереси А и Ц који се односе на мануелни, занатски рад, док су развијенији интереси за интелектуална занимања (друштвени рад, техничке школе и слично);
5. Тестови Б-серије и ТПИ показали су у овом истраживању високе метријске валидности и дискриминативности.

Социјални фактори неприлагођеног понашања млађег основношколског узраста, Наша школа, број 1-2, Бања Лука, 2004. стр. 41-56;

Аутор полази од тврдње да су све чешћи облици неприлагођеног понашања ученика млађег основношколског узраста. Неприлагођено понашање условљено је низом фактора међу којима су и социјални фактори. Фактори објективно дјелују на ученике млађег основношколског узраста, а та објективност условљава велики број случајева да се и касније, у младости и одраслом добу, испољавају социопатолошка и психопатолошка понашања.

У фокусу пажње овог рада су социјални фактори. Они, по мишљењу аутора, још увијек нису довољно изучени. Зато не изненађује да се тешкоће јављају још код утврђивања категоријално-појмовног система. Аутор у раду прво

разматра појмовна разграничења да би, затим, идентификовао најчешће облике неприлагођеног понашања и извео њихову класификацију. Потом слиједи класификација фактора који условљавају неприлагођено понашање.

Анализом теоријских радова и емпиријских истраживања аутор изводи закључак да су основни фактори неприлагођеног понашања ученика млађег основношколског узраста породица, школа и група вршњака. Даље слиједи разматрање сваког од наведених фактора, у посебним поглављима. На крају је завршни осврт са закључним разматрањима. Дакле, аутор на један јасан и систематичан начин разматра проблем, уз коришћење релевантне литературе из ове области, да би на крају извео потребне закључке.

Неке теорије учења у области наставе и васпитања, Билтен Просвјетно-педагошког завода, број 3-4, Бања Лука, 1977. стр. 50-57.

Полазиште аутора је да су теорије учења најразвијенија теоријска област али да се у њој доста живо расправља, да има доста спорних мишљења, неријешених проблема и спорних теоријских претпоставки. У овој области појавило се више теорија које су настојале да свака на свој начин, са свог аспекта објасне законитости учења. Као што год постоји више теорија учења тако исто постоји више приступа њиховом класификовању. У овом раду не упушта се у детаљне класификације теорије учења. Даје се класификација по основу критерија шта се учи на теорије које тумаче учење стварањем веза дражи и одговора, те когнитивне теорије које учење своде на везе између дражи. Констатује се да свака од наведених теорија има своје подгрупе, али се оне не наводе. Наводе се само оне теорије које ће се детаљно разматрати, а то су: асоцијативне теорије, теорије Гештлт-психологије и Скинерова теорија поткрепљења.

Најстарија теорија која објашњава теоријску законитост учења је асоцијативна теорија. Аутор анализира мислиоце који су сагледавали важност асоцијације, а међу првима истиче Аристотела. Даље се наглашава значај сколастике. Посебно се разматрају схватања Торндајка и Павлова. Основна карактеристика ових теорија је да при процесима учења и памћења важност придају асоцијацији, односно оживљавању једног доживљаја помоћу другог.

Много више простора у овом раду посвећено је теорији учења Гештлт-психологије. У основи ове теорије је разумијевање, за разлику од теорије асоцијације која се фокусира на запамћивање. У раду се истичу четири фазе кроз које пролази учење, да би се на крају размотрили недостаци теорије учења Гештлт-психологије. Тврди се да је основни недостатак ове теорије што свијест схвата као једну за свагда дату, а не као као друштвено-историјски продукт.

Скинерова теорија поткрепљења је нашири предмет разматрања. Окосница анализе је Скинерова подјела понашања у двије групе: а) реаговање организма на спољашње подражаје и б) оперативно понашање организма. У даљем излагању

издвајају се поднаслови у којима се разматрају недостаци режима поткрепљења у оквиру традиционалне наставе математике, примјена Скинерове теорије поткрепљења у школском учењу, програмирано учење, дјелимично програмирање градива, информације или подаци које ученик усваја, активност ученика и, на крају, поткрепљење или повратна информација.

Сумирајући наведене радове наводимо табеларни преглед научног и стручног рада кандидата, према посебном обрасцу Универзитета у Бањој Луци.

Врста радова	Ознака	Коефицијент	Број радова	Број бодова
Монографија националног значаја	К 13	3	1	3
Рад у часопису националног значаја	К 33	1,5	3	4,5
Одбрањена магистарска теза	К 62	2	1	2
Одбрањена докторска дисертација	К 61	4	1	4
УКУПНО	-	-		13,5

III

ОСТАЛА НАУЧНА И ПЕДАГОШКА АКТИВНОСТ

Др Миодраг Ромић има богато педагошко искуство. За педагошки рад определијели се одмах после завршене средње школе, те је похађао наставничке студије. У досадашњем радном стажу дужи период радио је у васпитно-образовним институцијама и то као учитељ, професор у средњој школи и као педагог у Центру за образовање Котор Варош. Посвећује значајну пажњу свом педагошком усавршавању. Поред директног ангажовања у наставном процесу учесник је међународних и националних скупова значајних за педагошки рад. Лични афинитет и професионални ангажман карактеристичан је по широком обухвату, али посебно се креће у сфери социолошких дисциплина везаних за културу.

Др Миодраг Ромић учествовао је на научним скуповима и на истим подносио реферате. Такође је учествовао у научно-истраживачким пројектима од којих истичемо пројект на тему *Избор занимања у односу на професионалне интересе, интелигенцију и успјех у школи.*

IV
МИШЉЕЊЕ И ПРИЈЕДЛОГ

На основу релевантних чињеница изнијетих и образложених у Извјештају комисија констатује следеће:

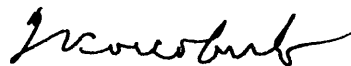
Др Миодраг Ромић је доктор социолошких наука. Објавио је једну књигу и три научна рада у признатим научним публикацијама. Показао је наставничке способности. Учествовао је у научно-истраживачким пројектима и доказао се у друштвеним активностима. Комисија констатује да је др Миодраг Ромић испунио све прописане услове из члана 74. Закона о универзитету за избор у научно-наставно звање, те има част да

ПРЕДЛОЖИ

Научно-наставном вијећу Филозофског факултета у Бањој Луци да др Миодрага Ромића изабере за наставника на предмету Социологија културе у звању доцент.

Бања Лука, октобра 2007. године

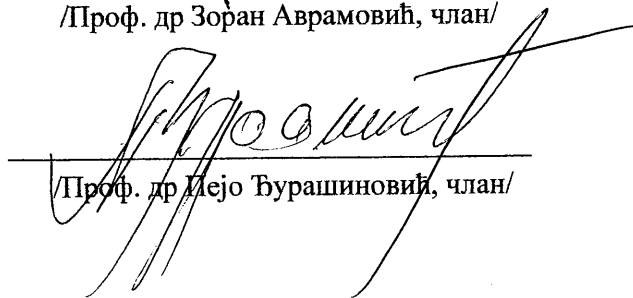
КОМИСИЈА

/Проф. др Драган Коковић, предсједник/

/Проф. др Зоран Аврамовић, члан/

/Проф. др Дејо Ђурашиновић, члан/